

TEMPO-AANDUIDERS VIR AFRIKAANS HUISTAAL EN EERSTE ADDISIONELE TAAL

GRAAD 12 - 2008

Inleiding

Wanneer jy kyk na **al** die assesseringstandaarde soos vervat in die *Vakverklaring*, die voorskrifte vir formele assessering en veral die riglyne m.b.t. Vraestel 3 (Stelwerk), behoort 'n graad 12-leerder vertrou te wees met

- 6 verskillende tipes **opstelle**: *Huistaal*: 400-450 woorde; *Eerste Addisionele Taal*: 250-300 woorde
 - \pm 22 verskillende langer **transaksionele tekste**: *Huistaal*: 180-200 woorde; *Eerste Addisionele Taal*: 120-150 woorde, en
 - \pm 7 verskillende **korter tekste**: *Huistaal*: 100-120 woorde; *Eerste Addisionele Taal*: 80-100 woorde.
- Dit is onmoontlik om ál hierdie tekste in Graad 12 te behandel; daarom word hulle oor 'n tydperk van 3 jaar (Gr. 10-12) versprei. Die idee is dat leerders aan elk van hierdie tekste gedurende hierdie periode blootgestel moet word. Aan die einde van Graad 12 behoort leerders dan met elk van hierdie tekste in aanraking te gekom het.

In 2006 (met die aanvang van die NKV) en in 2007 was daar nie amptelike riglyne oor hoe die werk versprei moes word nie, en het elkeen basies na eie goeddunke gehandel. Hierdie riglyndokument verskaf nou riglyne oor hoe die werk in 2008 en daarna sistematies afgehandel kan word. Behalwe dat die “belangrikste” tipes skryfstukke gedek word, sal daar dan ook genoeg “skietgoed” vir die 2de en 3de kwartale wees om 'n gebalanseerde vraestel op te stel.

Assessering behels beide *formele* assessering en *informele* assessering:

- **Formele assessering**: Dit is ál die verpligte assesseringstake wat in die onderskeie assesseringsprogramme voorgeskryf word. Hierdie take se punte word vir bevorderingsdoeleindes gebruik, en punte word formeel aangeteken / gerekordeer. Dit is ook die take wat in eksamenvraestelle voorkom en wat nie weggelaat kan word nie. Dit is die **CASS**-punt (met die uitsondering van die eindeksamen) vir die leerder en hierdie take word onder gekontroleerde toestande afgeneem.
- **Informele assessering**: Hieronder word verstaan die res van die assesseringstake (soos vervat in die *Vakverklaring*) wat oor die periode van drie jaar gedek moet word. Hierdie take word nie onder gekontroleerde toestande afgeneem nie, byvoorbeeld klaswerk, tuiswerk, take (plakkate, stooibiljette, ens.). Punte behaal vir hierdie take word nie formeel aangeteken nie, en word ook nie vir bevorderingsdoeleindes gebruik nie. Die kern van alles is dat leerders aan al die verskillende tipes assesseringstake oor 'n periode van drie jaar blootgestel moet word

Taallesse word geïntegreerd aangebied en daarom is dit maklik om stelwerk uit mondelinge aktiwiteite of selfs voorgeskrewe tekste te laat vloei. 'n Voorbeeld vir *Huistaal* is die gedig, “Behoeftes aan ongunstige weers- en ander omstandighede”. Leerders kan 'n *betogende / argumenterende* opstel skryf (“Suid-Afrikaners is sportmal” of “Die gewone man op straat is sensasie-behep”); selfs 'n *beredenerende* opstel oor die invloed van die media op mense. 'n Voorbeeld vir *Eerste Addisionele Taal* is die gedig, “Die skoolhoof”. Leerders kan 'n *beskrywende opstel* skryf (“Hoekom ek daardie onderwyser altyd sal onthou”); 'n *huldeblyk* skryf, ens.

Taal word binne konteks onderrig. Tóg is dit *soms* nodig dat sekere taalaspekte en strukture apart verduidelik moet word voordat dit binne konteks onderrig kan word. Leerders het oefening nodig in hierdie strukture, asook “nuwe” terminologie in die NKV, byvoorbeeld “denotasie / konnotasie”, “manipulerende taal”, “register”, ens. (Hierdie terme word agter in die *Vakverklaring* onder “Woordelys” verduidelik). Hierdie **Tempo-aanduider** maak voorsiening vir die onderrig van alle taalaspekte soos vervat in die *Vakverklaring*, wat dan weer binne konteks ingeoefen word!

Begripstoetse en opsommings (gebaseer op 'n verskeidenheid visuele en geskrewe tekste) moet dikwels en gereeld inge oefen word.

Voorgeskrewe tekste vir 2008 is dieselfde as in 2007. **Huistaal:** By die roman *Kringe in 'n bos* moet ons aandag gee aan: intrige, subintrige, konflik, karakterisering, verteller, tema/plot, agtergrond, milieu/ruimte, stemming, tyd, ironie en afloop. By die drama *Periandros van Korinthe* behoort die volgende aspekte aandag te kry: dialoog, handeling, intrige en subintrige, konflik, dramatiese doelstelling, ironie, en die gebruik van dramatiese struktuur. By die 15 gedigte bestudeer ons woordkeuse, stylfigure, beeldspraak, klank, bou van versreëls, strofebou, rym en punktuasie.

Eerste Addisionele Taal: By die *kortverhale* kry die volgende aandag: intrige, konflik, karakterisering, die verteller, tema/plot, agtergrond, milieu/ruimte, stemming, tyd, ironie. By die *gedigte* kyk ons o.a. na woordkeuse, stylfigure, beeldspraak, klank, bou van versreëls, strofebou, rym en ritme, punktuasie.

Daar is sprake van **gemeenskaplike toetse** en **eksamens** in 2008. Diegene wat daardie vraestelle gaan opstel, sal volgens hierdie riglyndokument moet werk. Verder is dit belangrik dat onderwysers hierdie riglyndokument moet volg; anders gaan die leerders nie al die vrae kan beantwoord nie!

Wanneer ons vakansiedae en dae vir toetse en eksamens in ag neem, laat dit ons met effektief 107-110 dae om die Graad 12-leerplan te voltooi. Verder moet onthou word dat *Huistaal* meer tyd nodig het vir lees- en skryfvaardighede, terwyl *Eerste Addisionele Taal* gelyke tydstoewysing vir al vier leeruitkomste het. Hierdie faktore is in aggeneem by die opstel van hierdie tempo-aanduider. Tussen hakies word die aanbevole aantal lesure / periodes vir elke Leeruitkoms aangedui, maar individuele onderwysers mag dit aanpas om by hul unieke behoeftes te pas. 'n Voorbeeld is iemand met 'n groot klas wat meer tyd vir mondelinge aktiwiteite nodig gaan hê as die onderwyser met minder leerders in die klas.

Bylaag A is 'n moontlike indeling van *skryfstukke per graad* wat van 2008 af as riglyn gebruik kan word.

LET WEL: Teen die einde van elke kwartaal moet die werk wat in die tempo-aanduider genoem word, gedek wees. Jy mag die volgorde waarin die take opgedeel is verander, **maar** alles in daardie kwartaal moet gedek wees. Die hoofrede hiervoor is die moontlikheid van gemeenskaplike take. Die eksaminators gaan hul vraestelle baseer op die werk van 'n gegewe kwartaal, en as jy nie daardie werk behandel het nie, gaan jou leerders nie baie gelukkig met jou wees nie!

2008-TEMPO AANDUIDERS: AFRIKAANS HUISTAAL – GRAAD 12

EERSTE KWARTAAL

MONDELING (6)	LEES (10)	SKRYFWERK (8)	TAAL (BINNE KONTEKS) (8)	
Alle skryf- en voorgeskrewe werk behoort deur mondelinge gesprek voorafgegaan te word (kontekstualisering – ons gooi die spreekwoordelike klip in die bos!) <i>Woordeboekgebruik</i>	VOORGESKREWE WERK:	ADDISIONELE SKRYFWERK:	Spelpatrone, - reëls en – konvensies	
	GEDIGTE:	Informele take, bv.	Afkortings	Punktuasie
	• Wespark	• Agenda en notule	Komplekse	Polisemie
	• Gebed van 'n groen perske	• Redaksionele kommentaar	Sinonieme	Een woord vir ...
	• Sy naam was Sasha	• Advertensie	Samestellings, afleidings en samestellende afleidings	
	• Karoodorp: someraand	Oefen 'n opsomming	Werkwoorde EN hoofte	
	• Besoekersboek	<i>Spelling, puntuasie en woordorde moet onderrig word; daarna deurgaans ingeoefen word!</i> <i>Woordeboekgebruik</i>	Voorsetsels	Voegwoorde
	DRAMA: Bedrywe 1 - 3		Sinsoorte	Infinities
	ROMAN: Hoofstuk 1 - 4		Enkelvoudige sinne	
	ANDER TEKSTE:		Lydende en bedrywende vorm	
Oefen 'n begripstoets		Denotasie / konnotasie		
<i>Idiome en figuurlike taalgebruik (deurgaans) binne konteks!</i>		Woordorde (binne konteks)		
TAAK 3: Hardoplees	TAAK 2: Literêre opstel/kontekstuele vrae oor drama OF roman	TAAK 1: Beredenerende opstel	TAAK 5: Toets 1 (Taal, begripstoets en / of opsomming)	
TAAK 4: Luisteroefening				

TWEDE KWARTAAL

MONDELING (5)	LEES (12)	SKRYFWERK (8)	TAAL (BINNE KONTEKS) (9)		
Alle skryf- en voorgeskrewe werk behoort deur mondelinge gesprek (kontekstualisering) voorafgegaan te word <i>Woordeboekgebruik</i>	VOORGESKREWE WERK:	ADDISIONELE SKRYFWERK:	Akronieme	Trappe van vergelyking	
	GEDIGTE:	Informele take, bv.	Geslag	Meervoud	Verkleining
	• Vincent van Gogh	• Formele brief	Ontkennende vorm		
	• Ballade van die Grysland	• Verslag	Homonieme	Antonieme	
	• Gesprek met 'n oogarts	• Huldeblyk	Deelwoorde	Lidwoorde	
	• Vroegherfs	• E-pos	Selfstandige naamwoorde		
	• Behoefte aan ongunstige	Oefen 'n opsomming	Byvoeglike naamwoorde		
	DRAMA: Bedrywe 4 en 5	<i>Spelling, puntuasie en woordorde moet voortdurend ingeoefen word!</i> <i>Woordeboekgebruik</i>	Voornaamwoorde		Bywoorde
	ROMAN: Hoofstuk 5 – 10		Uitbrei van enkelvoudige sinne – byv. en bywoordelike bepaling		
	ANDER TEKSTE:		Implisiete / eksplisiete boodskappe		
Oefen 'n begripstoets					
TAAK 8: Respons op vierde genre	TAAK 6: Literêre opstel/kontekstuele vrae oor drama OF roman	TAAK 7: Feitelike opstel	TAAK 9: Toets 2 (Taal, begripstoets en / of opsomming/korter tekste)		

DERDE KWARTAAL

MONDELING (6)	LEES (12)	SKRYFWERK (9)	TAAL (BINNE KONTEKS) (9)	
<p>Alle skryf- en voorgeskrewe werk behoort deur mondelinge gesprek (kontekstualisering) voorafgegaan te word</p> <p>Woordeboekgebruik</p>	VOORGESKREWE WERK:	ADDISIONELE SKRYFWERK:	Verboë vorme	Intensiewe vorme
	GEDIGTE:	Informele take, bv.	Leenwoorde, klinkerwisseling, nuutskepping, kontaminasie, toutologie, analogie	
	• Dans van die reën	• Toespraak	Verwarrende woorde	
	• Lied van die kinders	• Tydskrifartikel	Homofone	Paronieme
	• Opwekkingsdiens	• Memo	Telwoorde	Tussenwerpsels
	• Troetelwoorde van Ogilvie ...	• Pamflet	Aanwysende woorde	
	• Paternoster vir Suid-Afrika	Oefen 'n opsomming	Veelvoudige sinne en saamgestelde sinne – byvoeglike en bywoordelike bysinne	
	ROMAN: Hoofstuk 11 – 18	<i>Spelling, punktuasie en woordorde</i> moet voortdurend ingeoefen word! <i>Woordeboekgebruik</i>	Direkte en indirekte rede	
ANDER TEKSTE:	Partydigheid, stereotipe, ens.			
Oefen 'n begripstoets				
<i>Idiome en figuurlike taalgebruik</i> altyd binne konteks!				
TAAK 12: Voorbereide toespraak, debat of onderhoud		TAAK 11: Bespiegelende opstel	TAAK 13: Toets 3 (Taal, begripstoets, en / of opsomming / korter tekste)	

VIERDE KWARTAAL

SOU DAAR ENIGE ONDERRIGTYD IN HIERDIE KWARTAAL WEES, KAN DIT VIR AFRONDING EN HERSIENING GEBRUIK WORD

2008-TEMPO AANDUIDERS: AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL – GRAAD 12

EERSTE KWARTAAL

MONDELING (6)	LEES (9)	SKRYFWERK (9)	TAAL (BINNE KONTEKS) (8)
Alle skryf- en voorgeskrewe werk behoort deur mondelinge gesprek voorafgegaan te word (kontekstualisering – ons gooi die spreekwoordelike klip in die bos!) <i>Vertaling en woordeboekgebruik kan hier ingewerk word</i>	VOORGESKREWE WERK:	ADDISIONELE SKRYFWERK:	Spelpatrone, - reëls en – konvensies
	Die ramp / Die vyfde band	Informeel take, bv.:	Afkortings
	Nag by die drif	<ul style="list-style-type: none"> • formele brief 	Simplekse
	Eensaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • advertensie 	Sinonieme
	Wys my die plek	<ul style="list-style-type: none"> • dialoog 	Een woord vir ...
	Dans van die reën	Oefen 'n opsomming	Samestellings en afleidings
	Wespark	<i>Spelling , puntuasie en woordorde moet onderrig word; daarna deurgaans ingeoefen word!</i>	Werkwoorde EN hooftye
ANDER TEKSTE:	Voorsetsels		
Oefen 'n begripstoets	Sinsoorte		
<i>Idiome en figuurlike taalgebruik binne konteks!</i>	Voegwoorde		
TAAK 3: Hardoplees	TAAK 2: Literêre opstel OF kontekstuele vrae oor die kortverhale OF gedigte	TAAK 1: Verhalende opstel TAAK 5: 'n Korter teks, bv. e-pos, memo of slagspreuk	Enkeltvoudige sinne Lydende en bedrywende vorm Denotasie / konnotasie
			TAAK 4: Toets 1 (Taal, begripstoets en / of opsomming)

TWEDE KWARTAAL

MONDELING (7)	LEES (9)	SKRYFWERK (9)	TAAL (BINNE KONTEKS) (9)
Alle skryf- en voorgeskrewe werk behoort deur mondelinge gesprek (kontekstualisering) voorafgegaan te word <i>Vertaling en woordeboekgebruik kan hier ingewerk word</i>	VOORGESKREWE WERK:	ADDISIONELE SKRYFWERK:	Trappe van vergelyking
	Die wedloop / 'n Bars loop deur ...	Informeel take, bv.:	Meervoud
	'n Man kom tuis / Prinses Ponselle	<ul style="list-style-type: none"> • instruksies 	Geslag
	Eksamen	<ul style="list-style-type: none"> • verslag 	Homonieme
	Die gevalle Zoeloe-indoena	<ul style="list-style-type: none"> • agenda en notule 	Antonieme
	Maria	Oefen 'n opsomming	Selfstandige naamwoorde
	Dag op Nuweland	<i>Spelling , puntuasie en woordorde moet deurgaans ingeoefen word!</i>	Byvoeglike naamwoorde
ANDER TEKSTE:	Voornaamwoorde		
Oefen 'n begripstoets	Lidwoorde		
<i>Idiome en figuurlike taalgebruik binne konteks van bg. tekste</i>	Bywoorde		
TAAK 8: Luisteroefening Vorbereide praat	TAAK 9: Literêre opstel OF kontekstuele vrae oor die kortverhale OF gedigte	TAAK 7: Beskrywende opstel	Uitbrei van enkelvoudige sinne Ontkennende vorm Implisiete / eksplisiete boodskappe
			TAAK 6: Toets 2 (Taal, begripstoets en / of opsomming)

DERDE KWARTAAL

MONDELING (7)	LEES (10)	SKRYFWERK (10)	TAAL (BINNE KONTEKS) (9)
Alle skryf- en voorgeskrewe werk behoort deur mondelinge gesprek (kontekstualisering) voorafgegaan te word	VOORGESKREWE WERK:	ADDISIONELE SKRYFWERK:	Leenwoorde
	Rooikoos / Die stokperdjie	Informele take, bv.:	Verboë vorme
	Die ooreenkoms / Hoe groen ...	• toespraak	Intensiewe vorme
	Maaltyd	• pamflet	Verwarrende woorde
	Pearson	• huldeblyk	Homofone
	Die skoolhoof	Oefen 'n opsomming	Paronieme
	Die ou bokser	<i>Spelling , punktuasie en woordorde moet deurgaans ingeoefen word!</i>	Aanwysende woorde
ANDER TEKSTE:	Tussenwerpsels Telwoorde		
Oefen 'n begripstoets	Saamgestelde sinne		
<i>Idiome en figuurlike taalgebruik binne konteks van bg. tekste</i>		Direkte en indirekte rede	
		Partydigheid, stereotipering, ens.	
TAAK 11: Respons op die derde Genre		TAAK 12: Bespiegelende opstel	TAAK 13: Toets 3 (Taal, begripstoets en / of opsomming)

VIERDE KWARTAAL

SOU DAAR ENIGE ONDERRIGTYD IN HIERDIE KWARTAAL WEES, KAN DIT VIR AFRONDING EN HERSIENING GEBRUIK WORD

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL GRAAD 10 – 12

BYLAAG A: TEKSTE OM TE PRODUSEER – 'n INDELING VAN SKRYFSTUKKE PER GRAAD

GRAAD 10	GRAAD 11	GRAAD 12
KREATIEWE TEKSTE: OPSTELLE		
Verhalend	Argumenterend	Bespiegeland
Beskrywend	Beredenerend	Feitelik / Verklarend
Respons op letterkunde (keuse van 'n literêre opstel oor een van die genres)	Respons op letterkunde (keuse van 'n literêre opstel oor een van die genres)	Respons op letterkunde (keuse van 'n literêre opstel oor een van die genres)
Lengte van alle opstelle: 150 – 200 woorde	Lengte van alle opstelle: 200 – 250 woorde	Lengte van alle opstelle: 250 – 300 woorde
NASLAAN- EN INFORMATIEWE TEKSTE		
Navorsingsopdragte	Navorsingsopdragte	Navorsingsopdragte
Woordeboekinskrywings	Woordeboekinskrywings	Woordeboekinskrywings
Opsommings (60 – 70 woorde; lengte van teks: ongeveer 200 woorde)	Opsommings (60 – 70 woorde; lengte van teks: ongeveer 230 woorde)	Opsommings (60 – 70 woorde; lengte van teks: ongeveer 250 woorde)
Notas en luiteraantekeninge	Notas en luisteraantekeninge	Notas en luisteraantekeninge
Eenvoudige instruksies	Aanwysings	Moeiliker instruksies
	Kopkaarte en vloediagramme	
LANGER TRANSAKSIONELE TEKSTE		
Vriendskaplike brief	Brosjure	Agenda en notule
Brief aan die pers	Resensie	Tydskrifartikel
Formele brief: Uitnodiging/Bedanking/Gelukwensing	Formele brief: Versoek/Klagte/Simpatie	Formele brief: Aansoek
		Formele verslag
Dialog (alledaagse situasie)	Koerantberig	Dialog (neem standpunt in)
Informeel verslag	Koerantartikel	Huldeblyk

KORTER TRANSAKSIONELE TEKSTE		
Kort teksboodskappe (SMS)	Vorms invul	Pamflette
Poskaart	Curriculum Vitae (CV)	E-pos
Uitnodigingskaartjie	Faksboodskap	Advertensies
		Memoranda
MONDELINGE, VISUELE EN MULTIMEDIATEKSTE		
Plakkaat	Strooibiljet	Slagspreuke / leuses
Navorsingsprojek	Navorsingsprojek	Navorsingsprojek
Dialog opvoer	Advertensie opvoer	Onderhoud voer
Informele toespraak	Informele toespraak	Informele toespraak
Formele toespraak	Formele toespraak	Formele toespraak
Aanbiedings met grafiese effekte	Aanbiedings met grafiese – en/of klankeffekte	Aanbiedings met grafiese – en klankeffekte

AFRIKAANS HUISTAAL GRAAD 10 – 12

BYLAAG A: TEKSTE OM TE PRODUSEER – 'n INDELING VAN SKRYFSTUKKE PER GRAAD

GRAAD 10	GRAAD 11	GRAAD 12
KREATIEWE TEKSTE: OPSTELLE		
Verhalend	Argumenterend	Bespiegeland
Beskrywend	Beredenerend	Feitelik / Verklarend
Respons op letterkunde - literêre opstel oor ten minste EEN van die genres (Lengte van opstel vir poësie: 150 – 200 woorde; vir drama en roman: 300 – 350 woorde)	Respons op letterkunde - literêre opstel oor ten minste EEN van die genres (Lengte van opstel vir poësie: 200 – 250 woorde; vir drama en roman: 350 – 400 woorde)	Respons op letterkunde - literêre opstel oor ten minste EEN van die genres (Lengte van opstel vir poësie: 250 – 300 woorde; vir drama en roman: 400 – 450 woorde)
Lengte van opstelle: 300 – 350 woorde	Lengte van opstelle: 350 – 400 woorde	Lengte van opstelle: 400 – 450 woorde
NASLAAN- EN INFORMATIEWE TEKSTE		
Navorsingsopdragte	Navorsingsopdragte	Navorsingsopdragte
Woordeboekinskrywings	Woordeboekinskrywings	Woordeboekinskrywings
Opsommings (80 – 90 woorde; lengte van teks: ongeveer 280 woorde)	Opsommings (80 – 90 woorde; lengte van teks: ongeveer 320 woorde)	Opsommings (80 – 90 woorde; lengte van teks: ongeveer 350 woorde)
Notas en luiteraantekeninge	Notas en luisteraantekeninge	Notas en luisteraantekeninge
Eenvoudige instruksies	Aanwysings	Parafrases
	Kopkaarte en vloiediagramme	
LANGER TRANSAKSIONELE TEKSTE		
Vriendskaplike brief	Brosjure	Agenda en notule
Brief aan die pers	Rubriek	Tydskrifartikel
Formele brief: Uitnodiging/Bedanking/Gelukwensing	Formele brief: Versoek/Klagte/Simpatie	Formele brief: Aansoek Formele verslag
Dialog	Koerantberig	Redaksionele kommentaar
Informeel verslag	Koerantartikel	Huldeblyk
Resensie		

KORTER TRANSAKSIONELE TEKSTE		
Kort teksboodskappe (SMS)	Vorms invul	Pamflette
Poskaart	Curriculum Vitae (CV)	E-pos
Uitnodigingskaartjie	Faksboodskap	Advertensies
		Memoranda
MONDELINGE, VISUELE EN MULTIMEDIATEKSTE		
Plakkaat	Strooibiljet	Slagspreuke / leuses
Navorsingsprojek	Navorsingsprojek	Navorsingsprojek
Dialog opvoer	Advertensie opvoer	Onderhoud voer
Informele toespraak	Informele toespraak	Informele toespraak
Formele toespraak	Formele toespraak	Formele toespraak
Aanbiedings met grafiese effekte	Aanbiedings met grafiese – en/of klankeffekte	Aanbiedings met grafiese – en klankeffekte